

EEN BOSSPITSMUIS (SOREX ARANEUS) ALS HAVIKSPROOI

Erik Lam

Op 1 mei 1985 wandelden Femke van den Haak en ik door Gooilust ('s-Graveland, Noord-Holland). Het was ons bekend dat er onder andere in deze, uit de kluiten gewassen tuin 's winters één of meerdere Haviken zitten. Enkele delen van deze tuin waren kennelijk geliefde plekjes voor de Havik want er lagen vele prooi-resten zoals Hout- en Holenduiven maar ook veel konijnen. Ook lagen er enkele braakballen, die ik in eerste instantie als bosuilenbraakballen bestempelde. De aan stukken gebroken skeletdelen die aan de oppervlakte kwamen en de vele veerresten, vertelden mij echter dat deze van de Havik moesten zijn. De braakballen bevatten vrijwel alleen vogelresten, die nauwelijks te determineren waren. Alleen de Spreeuwen herkende ik aan de gevlekte veertjes, verder zaten er waarschijnlijk Lijsters en duiven in. Tot m'n verbazing vond ik ook een sterk beschadigde linkeronderkaak van een bosspitsmuis (*Sorex araneus*)!

Volgens Opdam (1978) worden muizen in z'n geheel ingeslikt, waardoor deze dieren als prooidier middels braakballenonderzoek aan het licht moeten kunnen komen. In totaal vond hijzelf echter slechts vier muizen als prooidier op een totaal van 4825 prooien. Hier zat de Bosspitsmuis niet bij. De meeste onderzoekers gaan alleen op plukresten af waardoor kleine zoogdiersoorten dus gemist worden. Braakbal- en maagonderzoek vindt maar weinig plaats. Gegevens van maagonderzoeken van Hongaarse en Tsjechische Haviken uit de winter laten dan ook een heel ander beeld zien. Men trof er nogal wat kleine zoogdiersoorten in aan (veldmuizen, spitsmuizen, hamster en rat). In Zweden is, ook uit wintermagen, iets dergelijks aangetoond. Men concludeerde dat 's winters, lokaal, kleine zoogdiersoorten de Havik tot prooi kunnen dienen, omdat de omstandigheden dan zo extreem worden dat de Havik op ander voedsel zal moeten overschakelen. De afgelopen winter in Nederland was nogal extreem voor onze begrippen. De bosspitsmuis vondst wijst er op dat ook in Nederland, 's winters, Haviken kleine zoogdiersoorten aan het menu kunnen toevoegen. Ik denk echter dat muizen hier hoogstens als bijgerecht geconsumeerd zullen worden. In ieder geval zou er meer aandacht aan braakballen (of magen) geschonken moeten worden wanneer er prooidieronderzoek bij de Havik (doch ook de Sperwer!) gedaan wordt.

Literatuur:

- Höglund, N.H., Über die Ernährung des Habichts (*Accipiter gentilis*) in Schweden, in "Viltrevy" 2, 1964, p. 271-328.
- Opdam, P., 1978. De Havik. Het Spectrum, Utrecht. p. 1-188.
- Sulkava, S. Zur Nahrungsbiologie des Habichts, in "Aquila" seria Zoologica 3, 1964. p. 1-103.